

Ang Anak ng KAPITAN

(Ika-14 na Labas)

IX PAKIKIALAM NI PADRE SANTUXI

PAGKATAPOS ng misa, isang araw ng linggo, at makapagmano sa Kura ang mga Pinuno sa bayan, kasama na rito ang mga kabisa at mga tininti sa bawa't nayon, gawaing iniutos at ipinatutungkol ng Kura, ay naiwang nag-uusap sa isang silid ng kumbento ang Kura at ang katiwala ng Asyenda na si Don Benigno Villaroman.

—Mayroon akong dapat na isangguni sa inyo, Padre, —simula na ng Don Benigno.

—Ukol sa Asyenda?

—Ukol sa karaingan ng ating mga inkilino. Nakikiusap silang sa taong ito'y kalahati na lamang ng dating ibinubuwis ang kanilang babayaran. pagka't natuyot ang pananim, hindi sila nag-aning mabuti gaya noong nakararaang mga taon.

—No, no. Señor, —ang pakastila nang sagot ng Kura samantalang nangdidilat ang mga mata, —hindi mangyayari ang gayon, kailangang sila'y magbayad ng gaya ng dati, walang patawad.

—Kung wala silang ikahusto ng buwis, Padre?

—Puwes. ilitin ang anumang hayop na makukuha sa kanila. kaya nang siya'y umuul buhat ng Pagamutan ng San Juan de

Dios, lalo na kayong siyang Tagapangasiwa, kailan ma'y nakulangan ang kanilang tatanggapin; maraming paggugulan ang Hospital. Kaya, huwag kang papayag, Don Benigno.

—Nguni, Padre, kung kukuntin nating lahat ang kaunti nilang inani, saan sila kukuha ng kakanin sa boong santaon? —may pagkahabag na pahayag ni Don Benigno.

—Magsikap silang magtanim ng mais, kamote at ibang tanimin na makukunan ng pagkain; wala akong magagawa. wala tayong ipagpapaluwal sa kanilang mga sagutin.

—Kung gayon, Padre...

—Kung gayon, Don Benigno, kailangang sabihan ninyo sila na magbayad na paris din ng dati; kung kukulangin, magbibigay sila ng kalabaw o baka o anumang hayop na makakatimbang ng halaga nilang ipagkukulang.

Aalis na lamang ang tagapangasiwa ng asyenda nang maalaala niya ang isang bagay na dapat na itanong pa sa kura.

—Kung aayaw magbayad ng husto ang mga inkilino, ano ang dapat nating gawin?

—Ipabilanggo, —nanlilisk ang mata ng kura sa pagbigkas ng salitang iyon, —at isubasta ang kanilang binubuwisang lupa, —dugtong pa.

Hindi maikakait ni Don Benigno na taglay niya sa puso. kahit na bahagya ang habag kristiyano, Sasagutin natin sa Pangasiwaan

sa kumbento ay magaganap ang matinding kabalisahan ng kanyang budhi. Nahahabag siya sa mga inkilino hindi makababayad. Ipabilanggo? Ilang libong inkilino ang hindi makabayad? May piitan ba sa San Rafael na sukat pagbilanguan sa mga iyon? Mga katanungang sumusugat sa kaisipan ng Tagapangasiwa ng asyenda hanggang sa siya'y makasapit sa bahay.

Kinahapunan noong araw na iyon ay dumalaw ang Kura sa Kápitán, hindi lamang upang sasabihin ang ukol sa kanyang tagubilin sa Tagapangasiwa ng asyenda, kundi makausap si Donya Marina at si Margarita. Nguni, papasok pa lamang ang Kura sa pintuan sa silong ng malaking bahay na bato ni Don Gumersindo ay siyang pagkasalubong kay Don Antonio buhat sa itaas.

—Ah, Don Antonio, —tila patakang saad ng Kura na kasabay ng pagbibigay ng magandang hapon ng batsilyer.

—Ako nga, Padre Santuxi.

—Dumalaw kayo kay Margarita? Kay Donya Marina o kay Don Gumersindo?

Kalabisang pag-uusisa ng Kura, nguni, hindi pinansin ng Batsilyer at magalang na tumugon.

—Ako'y pinaanyayahan ni Donya Marina.

—Para ano?

—Padre Kura, tila si Donya Marina ang dapat na tumugon sa inyo; nariyan sila sa itaas, at palalam sa Inyo Padre Kura, —ma-

diin nang bahagya ang pagkakabigkas ng batsilyer ng kanyang mga pangungusap.

Umalis nang tuluyan si Don Antonio na may bahagyang pagkamuhi sa Kura, samantalang ito nama'y nagtuloy sa itaas.

Kasalukuyan noong tumutugtog sa piyano si Margarita at si Donya Marina nama'y nakikipaglaro ng sungka kay Rosa. Nahinto sa pakikipaglaro si Donya Marina at sumalubong sa Kura, at humalik ng kamay na sinundan naman ni Rosa. Ito'y nagtuloy sa loob ng silid ni Marina upang ipagpatuloy ang kanyang pagbuburda sa kamay ng babaring yari sa himaymay ng piña. na isusuot sa pag-aanak sa bayag. ni Margarita sa linggong dating.

—Maupo kayo, Padre Kura, —anyaya ni Donya Marina.

—Nasaan si Margarita?

—Tumutugtog sa piyano, Padre, hindi ba ninyo naririnig ang maganda niyang tugtugin?

Lumapit ang Kura kay Margarita na pumapalakpak.

—Magnifico! Kahangahan ang iyong pagtipa sa piyano, Margarita!

Nagulat ang dalaga at biglang nahinto sa pagtugtug.

—Ah, ang Padre Kura; nariyan ang Mama, nakita na ba ninyo siya?

—Sinalubong niya ako sa aking pagdating; nguni, ako'y nabigha ni sa kagandahan ng iyong tinutugtug.

—Salamat, Padre, sa lagi ninyong pagpapaulak sa akin.

—Nararapat sa iyo, Margarita, ang lalong mataas na pagtuturing ng sinuman. Nguni, maalaala ko, linggo ngayon, maganda ang panahon, bakit tila hindi ka magpapasyal, Margarita? —usisa ng Kura.

Siyang paglapit noon ni Donya Marina kaya siya na ang nakatugon sa Kura.

—Hindi pa po natatapos na pli-

tahan ang karwahe; alam naman ninyong malaki ang inabot na kasiraan, kaya matagal namang ginawa upang 'sauli sa dating kalagayan.

—Siya nga po, Padre; at kung ako'y magpapasyal na nakasakay sa karwahe, hindi ko ibig na abayan ni Kapitan Indalecio, —

sabad naman ni Margarita.

—Aba, bakit naman, wala naman siyang masamang hangad

**Kung Minsan Ang Nag-aanyong
Alagad Ng Kabanalan,
—Ay Siya Pang Lumalabag
Sa Magandang Mga Asal**

sa pagsama; ipinalalagay niya kapaiang isang karangalan ang pag-abay sa iyo.

—Maski na po; napakalupit niyang lubha; kundi niya hinagupit ng palo ang isang magbubukid na kanyang pinatatabi sa daan, hindi sana nangyari ang aking naging kapahamakan.

Sasagot pa sana ang Kura, nguni, naramdaman agad ni Donya Marina na ang tunguhin ng pagsasalita ni Margarita'y ibulalas ang hinanakit at pagsisi kay Kapitan Indalecio, kaya inagaw na ang pakikitungo sa Kura at nagsalita.

—Kagagaling lamang dito ni Don Antonio, padre Kura. Ipinatawag ko upang siya'y pasalamatan dahil sa kanyang ginawang madaliang pagkasakilolo kay Margarita noong ito'y mapahamak.

Samantalang nagsasalita ang

Ina, si Margarita nama'y nasok sa kanyang silid at patuloy na tinunghayan ang "Abelardo y Eloisa", isang nobelang kastila na inihandog sa kanya ni Don Antonio, kaya nagkasarilinan ng pag-uusap ang Kura at si Donya Marina.

—Tama ang iyong ginawa, Donya Marina, nguni, ingatan lamang ang kayo'y makatalikan ng binatang iyan. Siya'y mapanganib!

—Mapanganib, Padre? Bah, bakit po?

—Maaring siya'y lumigaw kay Margarita, gaya ng nababalitaan ko, bagay na hindi dapat ninyong bayaang lumala ang kanyang mapag-imbót na hangarin.

—Padre, si Don Antonio ay isang ganap na ginoo. Huwag mangahulugang kung may hangarin man siya kay Margarita'y sumasang-ayon ako, subali, hindi ako sukat makialam sa suliranin

(Sundan sa pahina 32)

Ang ANAK NG KAPITAN

(Buhat sa pahina 19)

ng pag-ibig, kung mayroon man si Don Antonio, kay Margarita.

—Kung gayo'y ang kailangang pag-ingatan ay si Margarita. Donya Marina, may ilang araw nang ninais kong makausap kayo ng sarilingan ukol sa hinaharap ng kaisa-isa ninyong anak. Siya'y ganap nang dalaga ngayon, at bago magkapuwang ang mga pang-yayaring may kinalaman sa kanyang buhay at pag-ibig, mabuti na rin ang ako'y magpagunita sa inyo, upang ang pagpapagunitang ito'y siyang maging sandigan ng inyong ipagpapasya bilang kanyang Ina. Kayo lamang, si Padre Prada sa Baliwag at ako ang nakababati ng pagsipot sa liwanag ni Margarita, at dahil sa siya ay naging bunga ng mayamang binhi ng isang lahing may mataas na uri, kailangang siya'y ipaghanda ng isang daigdig na angkop sa kanyang pagkatao, sa kanyang liping maginoo, sa kanyang dugong bughaw. Kaya, kung dumating na ang panahong kailangan na niyang tumugon sa anyaya ng pag-ibig, iibigin niya'y hindi isang tulad lamang ni Don Antonio, na bagaman matalino, ay maralita at alipin. Nararapat na siya'y umbig sa kanyang kari, sa isang marangal pagka't

Panginuong nag-uutos, sa isang makapaghihahandog sa kanya ng puri at karangalan. Tinutukoy ko'y ang nakisig nating Pinuno ng Guwardiya Sibil, Kapitan Indalecio Romero Vergel.

Pagkatapos ng pagsasalita ng Kura, nangulimlim ang maayang mukha ng asawa ni Don Gumer-sindo. Hindi niya hinihintay na tumanggap siya ng pagunita kay Padre Santuxi ukol sa pagiging tao ni Margarita, pagka't hatid ng pagunitang yaon ang mapapa-it na sumbat ng isang masaklap na kahapon ng kanyang buhay; gayunma'y parang mapait na ditang sapilitan niyang nilunok pagka't ang nagsasalita'y hindi lamang ang Kura sa San Rafael, kundi isang taong siyang nag-iingat ng kanyang lihim na may lason, na ikinatatakot na makarating sa kaalaman ni Don Gumer-sindo at ng Bayan, pagka't kung magkakagayo'y magiging kamatayan na niya marahil at ganap na pagkapariwa ng palad ni Margarita, na kung naging anak man niya sa pagkakasalay labis niyang minamahal at minamahal ding lalo ni Don Gumer-sindo. Hindi niya ibig sagutin ang Kura, nguni...

—Ano ang loob-loob ninyo, Donya Marina, ukol sa aking sinabi?

—Tunay ang inyong sinabi, Padre Kura, subali, hindi ko hawak ang kalooban ni Margari-

ta, kung ako ma'y kanyang magulang, hindi ko sakop ang kanyang katutubong kalayaan ukol sa pag-ibig; hindi ko ibig na sinuma'y makapangyari sa kanyang sariling kapakanan; ah, Padre Santuxi, ayokong maulit sa aking anak ang nangyari sa akin—at napaluha si Donya Marina sapagka't biglang nanumbalik sa kanyang kamalayan na parang multong nang-uuyam ang kanyang pagkasiphayo.

Hindi nakamlik ang Padre Kura. Para siyang nawalan ng ullrat. Parang batang munting nahuli sa panguumit ng kastanyas. Ano ang kanyang maitutugon sa katotohanang sinasabi ni Donya Marina? Subali, pagkaraan ng ilang sandali, napansing nangunot ang noo ng Kura, humarap sa kasap at makapangyarihan ang tinig na nagsalita.

—Donya Marina, hindi na kailangan ngayon ang unkatina pa ang nakalipas; ang nakaraan ay nakaraan na: ang sukat alagatain ngayo'y ang katiyakan ng hinaharap ni Margarita; dapat tayong magtulong tulong sa kanyang likapapanuto; ang kapalaran ninyo, kung naging madilim man, ay hindi na dapat danasin ni Margarita.

—Nguni, Padre Santuxi, pano ninyo maihihiwalay ang aking kahapon sa kasalukuyan ni Margarita? Taglay ng kanyang katauhan ang maitim na tatak ng aking pagkasiphayo, ng aking pagkapalungi dahil sa hibo, sa upat at dahil sa takot sa mahiwagang kapangyarihang siyang dahilan ng aking pagkadupilas; at... ang kapangyarihan ding iyan, ang kapangyarihan ninyo, Padre Kura, ang siya ngayong ibig makilalam sa hinaharap ng aking anak. Nawawatasan bago ninyo ako, Padre Santuxi?

—Nagtititim ang mga bagang ng Kura: hindi masabi kung sa poot o sa pagkahiya, namumula ang mukha at gumagaralgal ang tinig na tumugon.

—Kung tunay man Donya Marina ang inyong pagkadupilas, ang hangarin ko nga ngayon para kay Margarita ay ang maitim ang maulit sa kanya ang gayon; datapuwa, maaaring mangyaring sumapit sa kanya ang kasawian kung tayo'y magpapabaya; kung papayagan nating mangibig siya sa isang taong hindi karapat-dapat sa kanya.

Ang katotohanan, bagaman nararamdaman ni Donya Marina na may layon si Don Antonio kay Margarita, hindi naman siya nagpapahayag ng pagsangayon. Lamang ay kung bakit kinamuhian niya ang una'y pahlwatig, nguni, sa wakas ay tiuturing payo

at pakikilalam ng Kura sa mga suliranin ng pag-ibig ni Margarita.

—May awa ang Diyos sa aking anak—naitugon na lamang ni Donya Marina, at makaraan ang ilang sandali'y nagpaalam na ang Kura.

Sanantala, sa loob ng silid ni Margarita ay nagaganap ang masayang paguusap nito at ni Rosa.

—Rosa... Rosa... —may hiya at alinlangang tawag ni Margarita.

—May uutos ba kayo sa akin, Senyorita?

—Ah... Ah... Wala, wala... pagkakaila ni Margarita samantalang ito'y nakahiga sa kanyang kama, nakapatong sa dibdib ang binabasang nobela at nakatinging sa kisame ng kanyang silid, na wari'y nagisip ng malalim.

—Bah... di bago tinawag ninyo ako?

—Halika, Rosa; umupo ka sa aking tabi at mayroon lamang akong itatanong sa iyo—mading lumapit ang tinawag at unupo sa gild ng katre.

—Rosa, ikaw ba'y nakaibig na? —ang nakangiting namulas sa labi ni Margarita.

Hindi nakatugon agad si Rosa. Nagunita niya ang malaon nang panunuyo sa kanya ni Sarhento Mendez, na, bagaman hindi nga niya tinanggap pa ang iniluluhog na pag-ibig niyon, ay nararamdaman niyang sumasasal ang kaba ng kanyang dibdib kung ang Sarhento ay kinakausap siya o dili kaya'y tumatanggap ng liham buhat din sa pag-ibig sa nasabing kawal, naliligayahan siyang kung papaano at di naman niya masabi kung ano ang kanyang nararamdaman, sukat ang siya'y naliligayahan at nabubuntonghiningang malalim.

Bago nakasagot si Rosa, nari-

Isang Kasiya-siyang Pagkain!

Masdan ang kasiyahan ng mag-anak sa sandaling matkman nila ang pinakamasarap na lisa ng mga pagkaing niluto sa pamamagitan ng R-P Seasoning. Ito'y nagdudulot ng ibayong sarap sa mga manok, karne at mga gulay.

ulig nila buhat sa labas ng silid ang tawag ng isang utusan.

Binuksan ni Rosa ang pinto.

—Dala po ang liham na ito ni Mang Filipeng kutsero; ipinabigay daw po kay Senyorita Margarita—anang utusang nag-abot og liham.

—Para kangino ang sulat na iyan, Rosa?

—Sa inyo.

—Sa akin? —Nabangon si Margarita at inilabot sa kanya ang liham.

Anang bahagi ng liham:

...at dahil sa hindi kita nagkausap nang sarilinan kangina, sa liham na ito'y inuulit kong kung may halaga pa sa akin ang buhay ngayon, ay dahil sa itinutulot pa ni Bathalang ako'y makapangayupapa sa iyong alindog at maihalik sa mga bakas mo ang aking tapat na pag-ibig. Malaon na ang aking pagtititi; may mga ulap nang sumipot-mapawi sa aking panimdim, at kung ang ulap na iya'y babala ng aking kasawian, mabaon ko man lamang sa hukay ang iyong pagpapala.

ANTONIO.

Tumatahip ang dibdib ni Margarita. Maningning ang kislap ng kanyang mga mata; nababadha sa kanyang mukha ang tuwa at kasiglahan; nagbangon sa katre, nagtungo sa durungawan at pinagala ang tingin na parang may nais na makita.

—Rosa, ano ba ang nararamdaman ng isang u...

Naunawaan agad ni Rosa ang ibig itanong ni Margarita. Matutugon niya ang tanong na iyon, pagka't si Rosa ma'y nagdaranas ding kasalukuyan ng ipinalalagav niyang dinaranas ni Margarita.

Subali, hindi na nakatugon si Rosa pagka't siyang pagtawag ni Donya. Marina upang ipaghandu ng minandal si Don Gumersindo na kararating lamang buhat sa pakikipanayam sa Katiwala ng Ayenda.

Nang umuwl ang Padre Kura ay dinatnan niya sa kumbento si Kapitan Romero Vergel, na matagal-tagal din namang naghintay.

—Padre, ako'y nababalisang tubha sa di pagtugon sa akin ni Margarita. Noong huling kami'y magkita sa tahanan ng Juez de Paz ay hindi ako nagkaroon ng kasiyahang loob sa kanyang mga

palwas na tugon—simula ng Pinuno, pagka't ang totoo'y silang dalawa ng Kura ang nagkakaulam ukol sa mga hangarin niyon kay Margarita. Tinapik tapik ng Kura ang balikat ng Kapitan at nagsalita.

—Kagagaling ko lamang sa kanila; binuksan ko na ang landas para sa iyong layon; kinausap ko na ng masisinan si Donya Marina, at kundi man siya gumawa ng anumang pangako, ako'y umaasang mapasasangayon ko ring makamit ninyo ang pag-ibig ni Margarita.

—Nguni, Padre, ang nakasasagabal ay si Don Antonio; nangangamba akong siya ang makabigo ng aking mga layon.

—Bah, bakit mo papansinin si Don Antonio; nalilimot mo na bang ikaw ang Pinuno ng Guwardiya Sibil? May kapangyarihan ka. At, ang nilolooob mo'y naisasagawa kung dumarating ang mga kagipitan.

—Ano ang nais ninyong sabihin, Padre?

—Alisin mo siya sa landas.

—Gumamit ako ng lakas Padre?

—Hindi naman gayon; gumawa ka nang paraang kamuhian ni Margarita si Don Antonio; kapotan siya ng magasawa ni Don Gumersindo, at sa gayo'y magiging aliwalas na sa iyo ang landas. Talino at pagsasakit ang kailangan, Kapitan.

—Makaaasa baga ako sa inyong tulong, Padre?

—Aba, mangyari pa.

—Kung gayo'y...

At, umalis ang Pinuno na waring nasisiyahan, bagaman nang siya'y tumingala sa langit ay kimpal kimpal na ulap ang kanyang namasid sa itaas.

(ITUTULOY)

Itaw Ng Aking Mga Mata

(Buhat sa pahina 23)

ang sobre at nandidilat ang mga matang binasa ang liham.

—Andoy...bakit namumutla ka yata? Sino ang sumulat sa iyo?

—nagtataakang usisa ni Pasing nang makitang nagbago ang kulay ng kanyang asawa.

—Asawa ko... tatay... baka-hin ninyo...

Agad dinampot ni Pasing sa kanyang may ng manggagamot ang liham at sila namang magbiyenan ang tumunghay.

At nang makaraan ang ilang

paghi at biglang napatili si Pasing.

—Diyos ko!... Andoy... "kinidnap" pala ang ating anak!

—Huwag kang mabigla, Pasing...tatawag ako sa himpilan ng mga pulls

—Naku asawa ko! nabasa mo ba ang sinasabi ryan? Makikita na raw lamang na malaki ang tiyang lumulutang sa ilog

Mayo 21, 1953 BULAKLAK 33

ang ating anak kapag hindi natin ibinigay ang kanilang hinihingi. Tubusin mo na agad Andoy at baka nila saktan si Lulu.

—Kailangang madakip ang mga taong iyan... —nagngangalit na sabi ng manggagamot.

—Siyang tunay, nguni't ang bu (Sundan sa pahina 37)

ukol sa lalong kaibig-ibig na buhok...

Upang humalimutan ang kariklat

upang kayo'y maging higit na kaibig-ibig: itanghal ang kalambutan at kakinisan ng inyong buhok sa paggamit ng Cashmere Bouquet Brillantine—ang maharlika sa mga brilyantina! Pinabango sa pamamagitan ng maraming mamahaling pabango, ang Cashmere Bouquet Brillantine ay magdudulot ng bagong kalambutan at bagong karilagan sa inyong buhok: pinananatili itong maayos at maganda!

Cashmere Bouquet

SOLID & LIQUID BRILLANTINE

TAFT AVENUE MATERNITY CLINIC

123 Taft Avenue — Tel. 5-37-89

Konsultante sa pagpapalak, pagsusuka ng mga naglilihi at sa mga di magkakanak.

Fernando B. Burcan, M.D.

Rosalina Z. Tongco, M.D.